

PROTOK KAPITALA U UNUTRAŠNJEM TRŽIŠTU EU

CAPITAL FLOW IN INTERNAL EU MARKET

Kenan Ademović

UVOD

Kada je riječ o unutrašnjem tržištu Europske Unije treba napomenuti da zajedničko i unutrašnje tržište predstavljaju najvažniji dio početnih, pa i suštinskih elemenata integracionih procesa u Europi. Zajedničko tržište je bilo bazirano na četiri osnovne slobode, koje su zbog svoje važnosti dobile naziv Stubovi zajednice, a riječ je o¹:

1. Slobodi kretanja roba gdje ključnu ulogu u konstituisanju zajedničkog, odnosno unutrašnjeg tržišta ima sloboda kretanja roba. Sloboda kretanja roba sačinjena je od tri dijela, gdje se prvi dio odnosi na eliminaciju carinskih i sličnih davanja između država, kao i unutrašnjih i diskriminatornih novčanih davanja; drugi dio se odnosi na eliminaciju necarinskih kvantitativnih ograničenja i sličnih barijera; dok se treći dio odnosi na dejstva autorskih prava i industrijske svojine.

Zajednica se zasniva na carinskoj uniji koja se odnosi na razmjenu roba i obuhvata zabranu carina na uvoz i izvoz između država članica i svih dažbina koje imaju isto dejstvo, kao i uvođenje zajedničke carinske tarife u njihovim odnosima sa trećim zemljama. Niti jedna država članica Europske Unije ne može na proizvode iz drugih država članica naplaćivati bilo kakve unutrašnje poreze radi zaštite drugih proizvoda. Savjet je nastojao da harmonizuje što predstavlja suštinski važno pitanje dodatnih poreza, jer su oni najveći dio priroda Europske Unije. Da bi se obezbjedila sloboda kretanja roba, nužno je bilo eliminisati kvantitativne restrikcije i sve

mjere koje su im ekvivalentne. Kvantitativne restrikcije predstavljaju numerička ograničenja trgovine robama između država, a kao sinonim se upotrebljava naziv Kvota. Sva pravila imaju izuzetke koji su u ovome slučaju predstavljeni kao moguća su ograničenja uvoza, izvoza ili tranzita robe, ako su ona opravdana razlozima javnog morala, javnog poretka, javne bezbjednosti, zaštite zdravlja i života ljudi, životinja ili biljaka, zaštite nacionalnog kulturnog dobra umjetničke, historijske i arheološke vrijednosti ili zaštite industrijske i trgovačke svojine.

2. Sloboda kretanja lica sadrži više elemenata, a najbitniji dio je sloboda kretanja radnika.

Poslije II. svjetskog rata politika današnji EU zemalja bila je protekcionistička u pogledu zapošljavanja straih radnika koje su smatrali migrantima. Oni su, po pravilu bili u neizvjesnosti te su se suočavali sa brojnim restrikcijama i ograničenjima. Poslije Rimskih ugovora (1957. godine) bilo je jasno da će se uspostaviti sloboda kretanja radnika po isteku tranzicionog perioda, do 1970.² Godine koji se završio 1969. godine dakle godinu dana ranije.³ Sloboda kretanja radne snage ima nesumnjivo veliki politički, socijalni i kulturni značaj. Veliki broj radnika živi u drugim državama duži vremenski period te u tim sredinama organizuje ukupan život i ostvaruje ogroman uticaj na socijalna dešavanja. Njihova djeca nastavljaju da žive u tim sredinama, zapošljavaju se, zaključuju brakove sa domicilnim stanovništvom, ako pogledamo i u današnjim okolnostima

1 Tvrtković, F., Pravo EU, Megatrend Beograd, 2004., str 50.

2 Ibidem str. 62

3 Ibidem str. 79

također smo svjedoci ovakvih dešavanja, što doprinosi tome da teritorij EU postaje mjesto stapanja različitih kultura kao osnova za promociju evropskog građanstva. U okviru ovakve vrste slobode radnici, sa izuzetkom ograničenja koja nastaju iz razloga javnog poretka, bezbjednosti i zdravlja, imaju pravo: da prihvate stvarno ponude za zapošljavanje te da se u tu svrhu slobodno kreću na teritorijama država članica kao i da borave u jednoj državi članici radi zaposlenja u skladu sa zakonskim i administrativnim propisima koji regulišu zapošljavanje državljana tih država članica; da se zadržavaju na teritoriji države članice posle zaposlenja u toj državi u skladu sa uslovima koje komisija utvrdi u izvršnim uredbama. Izuzetak od ovih kretanja jesu radnici u javnoj upravi. Također radnicima je ovom slobodom predviđena i mogućnost ostajanja u zemlji iako izgube posao. Sloboda kretanja prije svega se odnosi na radnike iz država članica, a od 1994. godine ta prava uživaju i radnici iz Islanda, Lihtenštajna i Norveške, a od 1999. i radnici koji su porijeklom iz Švicarske. U ograničenom smislu, ova prava imaju i radnici porijeklom iz Turske i Maroka⁴. Djeca su ta koja imaju pravo na nediskriminatorni pristup obrazovanju, a takođe, za njih su predviđeni specijalni programi kako bi se što uspješnije integrisali u novu sredinu, kao i programi kako bi se obrazovali na maternjem jeziku i u duhu kulture države iz koje potiču.

3. Sloboda kretanja kapitala suštinska je pretpostavka stvaranja unutrašnjeg tržišta i ekonomske i monetarne unije. Naime integrisano finansijsko tržište nije moguće stvoriti bez slobode kretanja kapitala. Ostvarivanja slobode kretanja kapitala u poređenju sa ostale tri slobode je nemjerljiv što znači da bi gotovo sloboda kretanja robe bila paralisana za slučaj restrikcija u slobodi kretanja kapitala.⁵

4. Sloboda kretanja usluga važna je iz razloga što ne postoji način da se stvori

4 Ibidem str. 82

5 Ibidem str.89

unutrašnje tržište, ukoliko se finansijska i komercijalna funkcija ne obavljaju slobodno. Dakle sloboda davanja i primanja usluga veoma je značajna i zbog okolnosti što se na taj način omogućava pojedincima da obavljaju profesionalnu delatnost unutar Zajednice.

KRETANJE KAPITALA NA TRŽIŠTU EU

Suštinska pretpostavka stvaranja unutrašnjeg tržišta i ekonomske i monetarne unije jeste sloboda kretanja kapitala. Bez ove slobode ne bi bilo moguće stvoriti integrisano finansijsko tržište. Po ocjeni zemalja članica EU poklanjala se u EU značajna, ali i nedovoljna pažnja. Ipak, postignuto je da se koordinacija ovih aktivnosti vrši posredstvom Centralne evropske banke, a zajednička valuta euro uvedena je u 2002. godini. Nezamislivo je pak da bankarstvo i drugo finansijsko poslovanje u EU u slučaju nepotrebnih restrikcija ove fundamentalne slobode. Situacija na početku integracija u ovoj oblasti je bila veoma kompleksna. Na jednoj strani su se nalazile Grčka, Francuska, Italija, Španija i Portugal sa prilično rasprostranjenim restrikcijama, a na drugoj strani su bile skandinavske zemlje, te Njemačka i Holandija sa liberalnom monetarnom politikom koja je dozvoljavala slobodno kretanje kapitala preko ali i unutar njihovih granica. Restrikcije su se odnosile na razmjenu i investicije, posebno one koje bi ugrožavale nacionalnu privredu. Takođe, ove zemlje su bile u fazi sprječavanja odliva kapitala u vremenima finansijskih kriza, zatim ograničenje uvoza i izvoza roba i, svakako, sve uz saglasnosti sa spoljnotrgovinskom politikom zemlje. Uviđajući neodrživost takvog stanja i njegovu štetnost za dostizanje čvršćeg integracionog jedinstva, u Ugovoru o Evropskoj zajednici iz 1957. godine predviđeno je postepeno ukidanje restrikcija u slobodi kretanja kapitala.⁶ Situacija na početku integrativnih procesa u ovoj oblasti bila je veoma kompleksna. Na jednoj strani

6 Ibidem str. 100-104.

su bile Grčka, Francuska, Italija, Španija i Portugal, sa prilično rasprostranjenim restrikcijama, a na drugoj, skandinavske zemlje, Nemačka i Holandija, sa liberalnom monetarnom politikom koja je dozvoljavala slobodno kretanje kapitala preko i unutar njihovih granica⁷. Restrikcije finansijskih transakcija odnosile su se na transfer valute, različite vrste plaćanja u poslovima uvoza i izvoza, zatim stranih kredita, transfera prava intelektualne svojine u inostranstvo itd. Uviđajući neodrživost takvog stanja i njegovu štetnost za dostizanje čvršćeg integracionog jedinstva u Ugovoru o EU iz 1957. godine predviđeno je postepeno ukidanje restrikcija u slobodi kretanja kapitala. U cilju implemetacije takvih rješenja Savjet je usvojio direktive 921/60 1960. godine i 63/21 1960. godine. Značaj ovih direktiva leži u tome što su komercijalnu dimenziju kretanja kapitala, pogotovo u privatnoj sferi, oslobodile nepotrebene kontrole.⁸ Iako se ova vrsta liberalizacije odnosila na različite komercijalne transakcije, ona nije u dovoljnoj meri zastupala liberalizaciju bankarskih i finansijskih poslova.

Usvojena direktiva o slobodi kretanja kapitala 88/361

Liberalizaciju kretanja kapitala predviđala je Bijela knjiga Komisije iz 1985. godine. Taj zahtjev temeljio se na činjenicama neophodnosti ostvarivanja:⁹

1. pristupa efikasnom finansijskom servisu u okvirima integrisanog finansijskog tržišta,
2. ostvarivanja monetarne stabilnosti i
3. postizanja optimalne alokacije štednje u EU.

Usvajanje direktive¹⁰ 88/361 o primjeni člana

7 Prokopijević Miroslav, Evropska unija, Službeni glasnik, Beograd, 2005. Str. 226

8 Ibidem 228-234

9 Prokopijević Miroslav, Evropska unija, Službeni glasnik, Beograd, 2005, str. 15

10 Direktive (uputstva) obavezuju članice, ali ostavljaju državama članicama izbor forme i načina primene. Moraju se implementirati u nacionalno

67 Ugovora imalo je uspjeha zbog činjenice što su mnoge države članice uvidjele značaj uklanjanja restrikcija slobodnog kretanja kapitala. Ovom direktivom naloženo je uklanjanje svih vrsta restrikcija do 1990. godine. Ovime je državama naloženo da otklone sve vrste zaštitnih mjera i da te obaveze vrlo striktno sprovode. Francuska, Italija i Španija su veoma sistematski i striktno provodile svoje obaveze u pogledu otklanjanja restrikcija u slobodnom kretanju kapitala. Stoga se opravdano kao početak monetarne unije uzima datum do kada je trebalo implemetirati ovu direktivu, a to je 1. juli 1990. godine.¹¹

PROTOK KAPITALA NA UNUTRAŠNJEM TRŽIŠTU EU- KREDITI I DIONICE

Najzastupljeniji mehanizmi kretanja kapitala na unutrašnjem tržištu EU jesu krediti i dionice. Radi se o osjetljivim kapitalnim oblicima ali i jako zastupljenim na cijeloj teritoriji EU. Službene Komisije su te koje provode posebno javno savjetovanjena teritoriji EU o razvoju sekundarnih tržišta za loše kredite i zaštitu osiguranih vjerovnika od neispunjenja dužnikovih obveza.¹² Ove Službene Komisije su te koje odražavaju povratne informacije prikupljene tijekom savjetovanja, te se u prijedlogu tih komisija odražavaju i povratne informacije dobivene od stručne skupine s kojom su se službe Komisije savjetovale o ubrzanju izvansudskoj naplati kolaterala. Prijedlog predstavlja proporcionalniji pristup ostvarenju ciljeva politike u usporedbi s zakonodavstvo, ali u saglasnosti s pravilima procedure svake države članice. Ne moraju se objaviti u „Službenom glasniku“, ali strane kojima su upućene moraju biti notifikovane. Direktive su pogodne za procese harmonizacije pojedinih oblasti, jer je fleksibilno postavljena mogućnost državama članicama kako će ih implementirati

11 Prokopijević Miroslav, Evropska unija, Službeni glasnik, Beograd, 2005, str 20.

12 Komunikacija Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskoj središnjoj banci, Evropskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o dovršetku bankarske unije, str. 592

potpunim usklađivanjem putem stvaranja novog založnog prava, kako je početno predloženo tijekom javnog savjetovanja. Brojne različite europske i međunarodne organizacije objavile su analitička izvješća koja se temelje na istraživačkim radionicama i savjetovanjima u poslovanju sa dionicima (Europski odbor za sistemske rizike, Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo, jedinstveni nadzorni mehanizam, Europska središnja banka, Međunarodni monetarni fond). Sredinom 2017. osnovana je stručna grupa predstavnika država članica i institucija EU-a za praćenje provedbe akcijskog plana Vijeća. Prijedlog ove komisije temelji se na ciljanim zahtjevima za informacije upućene ministarstvima pravosuđa i pravnim stručnjacima država članica te nekoliko sastanaka s nacionalnim stručnjacima iz država članica. Informacije su prikupljane i prikupljaju se na sastancima s dionicima i iz istraživačkih radova članova akademske zajednice. Kada je riječ o kretanju kapitala veoma je bitna procjena učinka, naime kao mjerilo uzimaju se gospodarski i socijalni učinci ispitani tokom dvije procjene učinka.

U prvoj procjeni učinka ispituje se situacija kupaca kredita i pružatelja usluge servisiranja kredita. Kada se procjene učinci dolazi do sastavljanja osnovnog scenarija koji se uspoređuje s trima mogućim opcijama za smanjenje prepreka ulasku na tržište za kupce kredita i pružatelje usluge servisiranja kredita. U osnovnom scenariju uzima se u obzir činjenica da bi u nekim državama članicama i dalje mogle postojati posebne prepreke ulasku na tržište te da bi pravila poslovanja koja odvrćaju ulagatelje od ulaska na tržište i izgradnje odnosa s pružateljima usluge servisiranja kredita mogla i dalje proizvoditi učinke. Osmišljene su naime tri opcije za olakšavanje i usklađivanje ulaska na tržište: primjena neobvezujućih zajedničkih načela na visokoj razini usmjerenih na najvažnije prepreke, obvezujući zajednički standardi koji omogućuju prekogranično poslovanje na temelju odobrenja ili obvezujući jedinstveni pravilnik s odobrenjima za prekogranično

poslovanja i to na temelju različitih pravila koja se primjenjuju u državama članicama i rasprave o najboljim regulatornim praksama. Pri procjeni učinaka došlo se do saznanja da su dvije opcije jednako učinkovite, s tim da je opcija obvezujućih zajedničkih standarda ocijenjena kao proporcionalnija za ostvarenje cilja, dakle većeg plasmana kredita na području EU kao i poboljšanog tržišta dionica uz njihov rast, te prijenos kredita i prava dužnika u državama članicama koje mogu zahtijevati nacionalni diskrecijski prostor. 8. decembra 2017. godine dostavljena je Odboru za nadzor regulative procjena učinka, na što je odbor dao negativno mišljenje o procjeni učinka i predložio je nekoliko poboljšanja.¹³ Nakon odgovarajućeg načina revidiranja dokumenta isti je ponovo dostavljen 29. januara 2018. godine na što je odbor dao pozitivno mišljenje u zvaničnom dokumentu 13. Februara 2018. godine. Primjedbe Odbora za nadzor regulative rezultovale su ključnim promjenama u pogledu pisanja i sastavljanja novog uvoda koji je zajednički svim trima zakonodavnim inicijativama o lošim kreditima. Ovdje je objašnjen i iznesen problem loših kredita u širem kontekstu i detaljnije obrazlažu veze između različitih inicijativa iz Akcijskog plana za rješavanje problema loših kredita.¹⁴ Razlike u pravima dužnika zapravo su pokretači problema i raspravljaju o međudjelovanju s promjenama u režimu izdavanja odobrenja za rad ulagateljima u loše kredite i pružateljima usluge servisiranja kredita. Konkretno odredbe dodatno su se definisale, uključujući i samopis mogućeg opsega tih odredbi te raspravu o najboljim praksama i o najboljem načinu njihova kombiniranja u usklađen regulatorni režim.

Pojašnjeno je da prodaja kredita uključuje

13 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-non-performing-loans-consultation-document_en.pdf

14 Radni dokument službi Komisije: procjena učinka / razvoj sekundarnih tržišta za loše kredite uklanjajući neopravdanih prepreka servisiranju kredita koje provode treće strane i prijenosu kredita i ubrzana izvansudska naplata kolaterala (dio 1/2). str. 75.

i kredite od kojih se ostvaruje prihod kao i loše kredite. Pojam loših kredita označuje one kredite za koje dužnik ne može izvršiti predviđena plaćanja kamata ili glavnice. Kredit se smatra lošim kreditom kada plaćanja kasne više od 90 dana od dana dospijeca ili se procijeni da dužnik vjerojatno neće otplatiti kredit.¹⁵ Iz drugoga mišljenja Odbora za nadzor regulative smanjen je broj opcija kojima se daje prednost i detaljnije je opisana veza s konkretnim odredbama na koje se odnose. Da bi praćenje bilo efikasnije moralo se poraditi i na povećanju broja pokazatelja praćenja kako bi obuhvatilo i poslovanje pružatelja usluge servisiranja kredita i kupaca loših kredita, u vezi s pravima kupaca i nadzornim tijelima.¹⁶ Druga procjena učinka bila je usmjerena na ubrzanu izvansudsku naplatu kolaterala. Ovom prilikom došlo je i do utvrđivanja i ispitivanja četiri opcije politike.¹⁷ Prva opcija odnosi se na moguće neregulatorne mjere na temelju već postojećih međunarodnih inicijativa za usklađivanje postupaka izvansudske naplate kolaterala, kojom bi Komisija državama članicama preporučila da uvedu takve postupke. Drugoj opciji daje se prednost a i ispitane su mogućnosti i koristi od uspostave minimalnog usklađivanja postupaka izvansudske naplate kolaterala u cijelom EU-u kako bi banke u svim državama članicama imale na raspolaganju učinkovit postupak za izvansudsku naplatu kolaterala. U trećoj se pak opciji ispituje mogućost stvaranja novog založnog prava zajedno s u potpunosti usklađenim postupkom izvansudske naplate. Četvrta opcija je odbačena odmah u ranoj fazi, a u okviru nje razmatrana je uspostava mehanizma izvansudske naplate na razini Unije putem alternativnog režima.¹⁸

15 Ibidem str 80.

16 Odbor za nadzor regulative, Mišljenje: procjena učinka / razvoj sekundarnih tržišta za loše kredite, Ares(2018)827204

17 Odbor za nadzor regulative, Mišljenje: procjena učinka / ubrzana izvansudska naplata kolaterala Ares(2018)215454

18 Radni dokument službi Komisije: procjena učinka / razvoj sekundarnih tržišta za loše kredite uk-

ZAKLJUČAK

Kako je već ranije pomenuto i objašnjeno zajedničko i unutrašnje tržište predstavljaju najvažniji dio početnih, pa i suštinskih elemenata integracionih procesa u Evropi. Zajedničko tržište je bilo bazirano na 4 osnovne slobode, popularno nazvane Stubovi zajednice, a one su: Sloboda kretanja roba, Sloboda kretanja lica, Sloboda kretanja kapitala i Sloboda kretanja usluga. Sloboda kretanja kapitala suštinska je pretpostavka stvaranja unutrašnjeg tržišta i ekonomske i monetarne unije. Integrisano finansijsko tržište nije moguće stvoriti bez slobode kretanja kapitala. Značaj ostvarivanja slobode kretanja kapitala sa ostale tri slobode je nemejljiv - gotovo da bi sloboda kretanja robe bila paralisana za slučaj restrikcija u slobodi kretanja kapitala.

Značaj ostvarivanja slobode kretanja kapitala za ostale tri fundamentalne slobode je nemejljiv., tačnije rečeno svaka bi gotovo sloboda kretanja robe bila paralisana za slučaj restrikcija u slobodi kretanja kapitala. Analogno tomu postavlja se pitanje na kakav bi način radnici koristili svoje zarade za slučaj restrikcija u kretanju kapitala, odnosno novca. Rimski ugovor je označio proces harmonizacije propisa država članica u ovoj sferi kao najvažniji cilj. U tom pravcu Savjet na prijedlog Komisije donosi jednoglasno direktive o harmonizaciji zakonskih podzakonskih i administrativnih odredbi država članica koje imaju neposrednog uticaja na upostavljanje zajedničkog tržišta. Biela knjiga je ključni dokument koji je predvidio čitavu skalu legislativnih instrumenta za dostizanje slobode kretanja kapitala roba, lica i usluga. Pored toga, ukazuje na potrebu harmonizacije propisa iz oblasti intelektualne svojine, poreza, bankarstva itd. Europsko Vijeće i Europski parlament kao vrlo važna tijela EU donijeli su niz zakona po pitanju legislative kretanja kapitala na području cjele EU. Utvrđivanje

lanjanjem neopravdanih prepreka servisiranju kredita koje provode treće strane i prijenosu kredita i ubrzana izvansudska naplata kolaterala (dio 2/2). str. 75

sveobuhvatne strategije za rješavanje problema loših kredita od prioritete je važnosti za Uniju.¹⁹ Odgovornost za rješavanje loših kredita prije svega je na kreditnim institucijama i državama članicama, te postoji i jasan interes Unije u pogledu smanjenja postojećih razina loših kredita i sprječavanja njihova pretjeranog akumuliranja u budućnosti. S obzirom na povezanost bankarskih i finansijskih sistema u Uniji, u kojoj kreditne institucije posluju u više područja nadležnosti i država članica, prisutan je značajan potencijal za pojavu učinaka prelijevanja među državama članicama, ali i na Uniju u cjelini, i to i u smislu gospodarskog rasta i finansijske stabilnosti.

Kada je riječ o poslovanju u EU, posebno kada je riječ o kreditnoj politici i poslovanju sa dionicama brojne izmjene su bile nužne. Naime dionice su najzatsupljeniji instrument poslovanja na tržištu EU, a bez kreditiranja gotovo da sistem ne može da opstane. Današnje poslovanje u velikoj većini slučajeva upravo i ide preko kreditiranja, te samim time profit ostvaruju banke, a zapravo finansijsko tržište EU je bankocentrično tržište što znači da nikako ne bi bilo moguće poslovati bez velike uključenosti banaka. Upravo iz navedenih razloga Savjet za finansijsko poslovanje i tržište EU stalno je pod izvjesnim pritiscima temeljitog proučavanja svih izvještaja statističkih institucija na području EU zbog pospješivanja poslovanja i poboljšanja politike kreditiranja te poslovanja sa dionicama na teritoriji EU i njenom finansijskom tržištu, a sve u cilju prosperiteta cijele EU koji je realno moguć poboljšanjem finansijskog tržišta na njenoj teritoriji.

LITERATURA

[1] Dokument za razmatranje o produbljenju ekonomske i monetarne unije na: <https://>

¹⁹ Dokument za razmatranje o produbljenju ekonomske i monetarne unije na: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-emu_en.pdf

ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-emu_en.pdf , posjećeno 30.11.2018.

- [2] Komunikacija Europske komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Dovršetak unije tržišta kapitala do 2019. – vrijeme je za brže ostvarivanje rezultata, COM(2018)
- [3] Komunikacija Europskom parlamentu, Vijeću, Europskoj središnjoj banci, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o dovršetku bankarske unije, COM(2017)
- [4] Komunikacija Europskom parlamentu, Vijeću, Europskoj središnjoj banci, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o dovršetku bankarske unije, COM(2017) str. 592
- [5] Odbor za nadzor regulative, Mišljenje: procjena učinka / razvoj sekundarnih tržišta za loše kredite, Ares(2018)827204
- [6] Odbor za nadzor regulative, Mišljenje: procjena učinka / ubrzana izvansudska naplata kolaterala Ares(2018)215454
- [7] Prof. dr Ilija Babić, Pravo evropske unije - skripte, Univerzitet Singidunum, Fakultet za finansijski menadžment i osiguranje,
- [8] Prokopijević Miroslav, Evropska unija, Službeni glasnik, Beograd, 2005.
- [9] Radni dokument službi Komisije: procjena učinka / razvoj sekundarnih tržišta za loše kredite uklanjanjem neopravdanih prepreka servisiranju kredita koje provode treće strane i prijenosu kredita i ubrzana izvansudska naplata kolaterala (dio 2/2). SWD (2018) str. 75
- [10] Radni dokument službi Komisije: procjena učinka / razvoj sekundarnih tržišta za loše kredite uklanjanjem neopravdanih prepreka servisiranju kredita koje provode treće strane i prijenosu kredita i ubrzana izvansudska naplata kolaterala (dio 1/2). SWD (2018) str. 75.
- [11] Savjetovanje u vezi poslovanja sa

- dionicama na teritoriji EU : https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-non-performing-loans-consultation-document_en.pdf , posjećeno 2.12.2018.
- [12] 12. Tvrtković, F., Pravo EU, Megatrend Beograd, 2004.
- [13] Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. juna 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 176, 27.6.2013.,